

Med
Sjukv.-ansät.
(Lön)
Särsk. Sv

REDOGÖRELSE

för

Sjukvården och Ekonomien

vid

Hafskuranstalten

för skrofulösa barn å Styrsö

Ur KB:s samlingar

Digitaliserad år 2013

National Library
of Sweden

Med
Sjukv.-ansv.
(Lön)
Särsk. Sv

REDOGÖRELSE
för
Sjukvården och Ekonomien
vid
Hafskuranstalten
för skrofulösa barn å Styrsö
sommaren 1895.

Redogörelse för sjukvården vid Hafskuranstalten för skrofulösa barn å Styrösö sommaren 1895.

Nr i Journ.	Namn	Ålder	Inkom	Utskrets	Diagnos	Resultat	Underhålls- dagar	Betalnings- villkor	Anmärkingar
171	Dagmar Pettersson	10	1/6	30/7	{ Suppurerande lymfadeniter å halsen.	Återställd	60	Fritt	
172	Svea Claesson	4	1/6	7/7	{ Skroful. oftalmi med Biefarvospasm. Anæmi. Kronisk bronchitis.	D:o	37	»	
173	Signe Hansson	13	1/6	31/8	{ Skroful. oftalmi. Stora atoniska ulcera å ömse sidor af halsen.	Nästan fullt återst.	92	»	
174	Elna Andersson	7	1/6	7/7	{ Skroful. oftalmi, Coxitis. Eszen capit. anæmi.	Återställd	37	»	
175	Robert Funkqvist	15	1/6	8/8	{ Amyloiddegeneration. Caries i höftleden o. bäckenbenen samt i högra armen och högra foten.	Förbättrad	69	»	
176	Hildur Olsson	10	1/6	21/7	{ Spondylit. Paratisk i benen. Kron. bronchit (tuberculos?)	Återställd	51	»	
177	Elsa Sommargren	5	1/6	7/7	{ Tuberkulösa arttrötter i vesträ knät och v. handleden. Skroful. oftalmi.	D:o	37	»	
178	Elsa Svensson	7	1/6	26/7	{ Skrofulös ulcerativ keratit. Ucerativ rhinit med ozæna.	D:o	56	1,50	
179	Oskar Brodén	11	1/6	31/8	{ Caries i höftleden o. bäckenbenen, vesträ axeln. Höggradig emaciation.	Förbättrad	92	Fritt	{ Vistades fr. 23/7 — 7/8 å Salgrenska sjukhuset för operation.
180	Sven Andersson	5	1/6	16/6	Coxitis dextra. Anæmi.	Oförbättrad	16	0,75	{ Sändes till Salgrenska sjukhuset d. 16 Jun. för operation.
181	Ivar Olsson	9	1/6	1/8	Suppurerande lymfadeniter.	Återställd	62	0,75	
182	Fritz Pettersson	2	1/6	24/6	Eczema universale.	D:o	24	Fritt	

184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200

Nr i Jon	Namn	Ålder	Inkom	Utskrets	Diagnos	Resultat	Underhålls- dagar	Betalnings- villkor	Anmärkingar
178	Elsa Svensson.....	7	1/6	26/7	Skröfals ulcerativ keratit. Eczematöskirrit med ozonma. Chlorid, kromat, natrium, HÖR- LÖST USEL.	D:o Förfärrad	56	1,50	Vistades D. 29/7-7/8 å Sjukhuset i Örebro. Sjukhuset i Örebro. Sjukhuset i Örebro.
179	Oskar Brodén.....	11	1/6	31/8	Skröful. oftalmi.	Förfärrad	92	Fritt	
180	Egon Andersson.....	5	1/6	30/6	Skröful. oftalmi.	Förfärrad	16	0,75	
183	Hildur Karstman.....	13	1/6	20/7	Skröful. oftalmi.	Återställd	50	Fritt	
184	Olof Leyman.....	13	1/6	30/8	Skröful. oftalmi.	D:o	91	1,50	
185	Jenny Olsson.....	10	1/6	31/8	Skröful. oftalmi. + Biefarospasm. Eczema universale. Lymfadeniter.	D:o	92	Fritt	
186	Carl Joh. Andersson....	8	1/6	21/7	Skröful. oftalmi. Eczema capit.	D:o	51	»	
187	Hildur Vikström.....	9	1/6	31/8	Skröful. oftalmi. Biefarospasm.	Betydl. förbättrad	92	»	
188	Jenny Maria Andersson	13	1/6	3/8	Skröful. oftalmi.	Återställd	64	1,50	Insänkade 15/6 i Difteri och värslades därför å Eped. slutkl. till 29/6.
189	Astrid Svensson.....	4	1/6	21/7	Rhinis + otitis chr. Anæmi. Skröful. oftalmi. Eczema capit.	D:o	51	Fritt	
190	Axel Andersson.....	8	1/6	24/6	Coxitis dextra. Lymfadeniter. Eczem faciei. Ytterligt emacierad.	Oförbättrad	24	»	Hemsändes på grund af stark hemlångt., helst fallet såg hoppblöst ut.
191	Alfheld Nilsson.....	11	1/6	21/7	Caries i ena foten. Eczema capit. Skröful. oftalmi, biefarospasm.	Återställd	51	»	
192	Lilly Andersson.....	3	1/6	16/7	Caries i öfre halskotorna. Suppurerande lymfadeniter. Kron. tarmkatarrh. Hoppblöst usel.	Något förbättrad	46	»	Hemsändes, trots förbättringen, såsom hoppblöst.
193	Gunnar Bengtsson.....	4	1/6	31/8	Skröful. oftalmi. Lymfadeniter.	Återställd	92	0,75	
194	Carl Wahlgren.....	5	1/6	5/7	Skröful. oftalmi.	D:o	35	0,75	
195	Dagmar Kayser.....	8	8/6	16/8	Lymfadeniter. Tuberculosis pulmonum. Ussel.	Betydl. förbättrad	70	0,75	
							Transp.	1,442	

N:r i Journ.	Namn	Ålder	Inkom	Utskrets	Diagnos	Resultat	Underhålls- dagar	Betalnings- villkor	Anmärkingar
196	Elin Jonsson.....	10	9/6	30/8	Eczema universale.	Transp. Återställd	1,442 83	1,50	
197	Harald Ljunggren.....	3	9/6	30/8	{ Skroful. oftalmi. + Biefaro- spasm.	Nästän återställd	83	1,50	
198	Ruth Nordgren.....	12	11/6	24/6	Lymfadeniter + Anæmi	Återställd	14	Fritt	
199	Bertil Olsson.....	13	11/6	23/7	Spondylit. Kyphos, Anæmi	D:o	43	1,50	{ Kunde vid utskrifningen gå utan bandage, till utseendet frisk.
200	Hedvig Olsson.....	9	11/6	5/7	Eczema capitis.	D:o	25	1,50	
201	Elna Öhlander.....	6	18/6	2/8	Skroful. oftalmi. Lymfadeniter.	D:o	46	1,50	
202	Judith Petterson.....	14	21/6	31/8	{ Caries i båda fötterna, ar- marne, ryggen m. fl. ställen.	Förbättrad	72	1,50	{ 9/7 Insändes till Salgr. sjukhuset, 18/7 åter- kom därifrån.
203	Alma Nilsson.....	12	21/6	28/7	Otitis media, Eczem. Anæmi.	Återställd	69	Fritt	
204	Agnes Ström.....	14	21/6	31/8	Skroful. oftalmi. Lymfadeniter.	D:o	72	>	
205	Hedvig Geijer.....	4	25/6	13/8	Caries i höftleden	D:o	50	1,50	
206	Nils Olsson.....	5	1/7	4/8	Lymfadeniter.	D:o	35	Fritt	
207	Therese Jonsson.....	14	1/7	9/8	Lymfadeniter.	D:o	40	>	
208	Filip Andersson.....	8	1/7	9/8	{ Kronisk Bronchit, Skroful. oftalmi. Lymfadeniter.	D:o	34	>	

196 Elin Jonsson..... 10 9/6 30/8 Eczema universale. Transp. Återställd 1,442 83 1,50
 197 Harald Ljunggren..... 3 9/6 30/8 { Skroful. oftalmi. + Biefaro- spasm. Nästän återställd 83 1,50
 198 Ruth Nordgren..... 12 11/6 24/6 Lymfadeniter + Anæmi Återställd 14 Fritt
 199 Bertil Olsson..... 13 11/6 23/7 Spondylit. Kyphos, Anæmi D:o 43 1,50 { Kunde vid utskrifningen gå utan bandage, till utseendet frisk.
 200 Hedvig Olsson..... 9 11/6 5/7 Eczema capitis. D:o 25 1,50
 201 Elna Öhlander..... 6 18/6 2/8 Skroful. oftalmi. Lymfadeniter. D:o 46 1,50
 202 Judith Petterson..... 14 21/6 31/8 { Caries i båda fötterna, ar- marne, ryggen m. fl. ställen. Förbättrad 72 1,50 { 9/7 Insändes till Salgr. sjukhuset, 18/7 åter- kom därifrån.
 203 Alma Nilsson..... 12 21/6 28/7 Otitis media, Eczem. Anæmi. Återställd 69 Fritt
 204 Agnes Ström..... 14 21/6 31/8 Skroful. oftalmi. Lymfadeniter. D:o 72 >
 205 Hedvig Geijer..... 4 25/6 13/8 Caries i höftleden D:o 50 1,50
 206 Nils Olsson..... 5 1/7 4/8 Lymfadeniter. D:o 35 Fritt
 207 Therese Jonsson..... 14 1/7 9/8 Lymfadeniter. D:o 40 >
 208 Filip Andersson..... 8 1/7 9/8 { Kronisk Bronchit, Skroful. oftalmi. Lymfadeniter. D:o 34 >

204 Agnes Ståhl..... 17/6 19/8
 205 Hedvig Geijer..... 4 25/6 19/8
 206 Säll Östman..... 5 7/4 9/8
 Skroful. oftalmi. Lymfadeniter.
 Caries i hörfleden
 Lymfadeniter.

N:r i Journ.	N a m n	Ålder	Inkom	Utskrets	Diagnos	Resultat	Underhålls- dagar	Betalnings- villkor	Anmärkingar
209	Gustaf Bengtsson.....	8	1/7	4/8	{ Skroful. oftalmi. Lymfadeniter. { Anemi.	Återställd	36	Fritt	
210	Thor Nilsson.....	13	4/7	31/8	Stora atoniska, tuberkul-ulcera.	D:o	59	>	
211	Emmy Bergström.....	9	1/6	14/8	Lymfadeniter, Anemi.	D:o	75	>	
212	Ruth Törnqvist.....	8	5/7	6/8	Skröful. oftalmi, Biefarospasm.	D:o	33	>	
213	Greta Friberg.....	9	12/7	12/8	{ Caries i nacken och venstra { armbågen.	D:o	32	0,75	
214	Erik Öberg.....	5	18/7	31/8	Skröful. oftalmi, Biefarospasm.	Nästan återställd	45	Fritt	
215	Signe Rodhe.....	17	16/7	25/8	{ Lymfadeniter. Kron. Laryngo- { pharyngit.	Återställd	41	1,50	
216	Carl Thorén.....	6	23/7	3/8	Skröful. oftalmi. Anemi	Förbättrad	12	1,50	{ Hemsändes på grund af { hemblängtan.
217	Nils Nilsson.....	5	24/7	31/8	Skröful. oftalmi. Kron. Rhinit.	Återställd	39	Fritt	
218	Carl Malmqvist.....	13	24/7	28/8	{ Eczema capitis. Lam i armar { och ben.	Förbättrad	35	1,50	{ Återställd från alla { skrofulösa symptom.
219	Gerda Johansson.....	8	30/7	30/8	Otitis media. Bronchitis chron	Återställd	32	0,75	
220	Hildur Johansson.....	12	8/8	28/8	{ Lymfadeniter. Adeniöda vege- { tationer i halsen.	Betydl. förbättrad	21	1,50	

Antal 2,568

Af nu anförda tabell synes, att under sistförflutne sommar 50 barn vårdats å Hafskuranstalten på Styrso. Af dessa hafva 29 erhållit fri vård på bekostnad af Föreningen för vård af skrofulösa barn vid Hafskuranstalt i Göteborg, 7 hafva mottagits för 75 öre om dagen och 14 hafva erlagt full betalning med Kr. 1:50 pr dag.

Resultatet af behandlingen har blifvit, att af dessa 50 36 (= 72 %) kunnat hemsändas fullt återställda, d. v. s. fria från hvarje synbart symptom af skrofulos. Huruvida den konstitutionella sjukdomen därjämte är fullständig utrotad, så att inga tecken däraf i framtiden komma att visa sig, är naturligtvis ej möjligt att nu afgöra. Erfarenheten från föregående åren tyder dock på, att för det stora flertalet af s. k. botade fall detta verkligen äfven är fallet.

3 (6 %) voro vid utskrifningen nästan fullkomligt återställda. Dessa 3 har jag sedan kunnat följa och kan om dem meddela, att förbättringen i hemmet gått stadigt framåt för dem alla. Om 9 (18 %) kunde antecknas, att de vid utskrifningen voro mer eller mindre förbättrade och häraf 3 "betydligt förbättrade". Äfven de flesta af dessa 9 patienter har jag kunnat följa efter hemkomsten från sjukhuset. För åtminstone 4 af dessa har förbättringen skridit alltjämt framåt, men 1 har i hemmet sedan aflidit (N:r 192 Lilly Andersson), enligt hvad mig blifvit af hennes läkare meddeladt, en annan (N:r 195 Dagmar Kayser) har så betydligt försämrats efter hemkomsten, att föga hopp finnes om hennes vederfående, och en tredje (N:r 202 Judith Pettersson) lär hafva högst betänkligt insjuknat uti nya utbrott af caries så godt som öfver hela kroppen. Om en (N:r 216 Carl Thorén) har jag ej sport något, men om N:r 218 Carl Malmqvist kan jag meddela, att han vid utskrifningen redan var fullt återställd från alla skrofulösa symptom. Han hade från tidigaste barndomen en hjärnaffektion, var lam i armar och ben, kunde endast med svårighet tala o. s. v. Det egendomliga inträffade nu, att äfven dessa symptom gynnsamt påverkades af vistelsen å Hafskuranstalten, i det hans förlamningar *alldeles påtagligt* i hög grad förbättrades samt att förmågan att artikulera orden vid utskrifningen var långt bättre än då han kom, förutom

det att hans allmänbefinnande, nutrition, sinnesstämning m. m. undergått en i ögonen fallande förbättring.

Två måste hemskickas oförbättrade efter respekt. 16 och 24 dagars vistelse på anstalten, den ene för undergående af höfledsresektion, den andre på grund af stark hemlängtan, den sistnämnde så mycket hellre som hans ytterst eländiga tillstånd ingaf föga hopp om, att han någonsin skulle kunna blifva återställd.

P. SILFVERSKIÖLD.

Hvar och en, som med en läkares blickar granskar ofvan anförda tabell, finner lätt, att den utgör en profkarta på svårare fall af skrofulos.

De allra flesta här uppräknade patienter hafva i åratall uti sina hem och på sjukhus förgäfvets sökt återvinna hälsan. Den, som själf behandlat benröta, tuberkulösa ledgångsaffektioner, skrofulösa oftalmier med ulcera å corneæ och höggradig blefarospasm, vet väl, huru tålmodspröfvande dessa sjukliga tillstånd äro både för den sjuke, hans närmaste omgifning och den behandlande läkaren, huru långa tidsperioder i regeln förflyta, utan att någon nämnvärd förändring inträder, huru ofta sjukdomen griper omkring sig och förvärras trots den omsorgsfullaste behandling och huru man ofta står rådlös då synbarligen ingenting vill hjälpa.

Att vid så svåra, inrotade fall, som de, hvilka sommaren 1895 vårdades å Hafskuranstalten å Styrsö, ett så godt resultat, som det ofvan anförda, kunnat vinnas, talar bäst för metodens värde.

På grund däraf, att de talrika svåra fallen kräfde nära nog hela sommaren, innan en varaktig hälsa kunde anses hafva inträdt, är naturligt, att medeltalet underhållsdagar för hvarje patient denna sommar blifvit något högre än vanligt. Sålunda utgör detta medeltal i år

51,3 dagar mot	
45,5	” år 1894.
45,5	” ” 1893.
45	” ” 1892.
46,4	” ” 1891.
49,8	” ” 1890.

Underhållsdagarnes antal blef af samma anledning i år för 50 patienter 2,568 mot 2,322 under 1894 för 51 patienter.

Behandlingsmetoden har under det gångna året varit oförändradt densamma som under de föregående.

Största vikten har lagts därpå, att barnen, så vidt möjligt, vistas i frisk luft under kraftig motion från morgon till qväll, att äfven nattetid luftombytet i sosalarne göras så lifligt som möjligt utan att skada de sjuka, att en punktlig ordning föres, att renlighet genom tvättningar och bad, helst i öppna sjön, iakttages, att dieten är kraftigt närande på samma gång som lättsmält och att dessa allmänt verkande medel understödjas genom en lämplig lokalbehandling. Särskild omsorg har sålunda ägnats de många växlande kirurgiska åkommor, hvarmed våra patienter denna sommar mer än de föregående varit behäftade.

Så vidt möjligt hafva operationer utförts på Hafskuranstalten, men då vi ännu ej äro så rustade, att vi kunna framgångsrikt utföra större sådana, hafva dessa måst remitteras till Salgrenska sjukhuset. Så snart patienternas tillstånd det medgifvit, hafva dessa återtagits till Hafskuranstalten för att undergå efterbehandling af sina sår samt genom de rikligare hygieniska hjälpmedel, som här stå oss till buds, hastigare och fullständigare konvalescera.

Väderleken, som under större delen af sommaren varit ovanligt regnig, tvang ofta våra patienter att flera dagar å rad hålla sig inomhus, och ehuru luftomsättningen här varit den bästa möjliga, har denna tvungna vistelse inomhus verkat menligt på de olika sjukdomstillstånden. Vi fingo sålunda upprepade gånger bevittna, att symptom, som redan gått tillbaka och gifvo hopp om ett snart definitivt botande, efter några dagars instängning ånyo blossade upp, försämrades och fördröjde tillfrisknandet. Och häruti torde äfven till en del böra sökas orsaken till det ringare antalet fullt återställda i jämförelse med föregående år. Den 15 Juni insjuknade en patient uti Difteri

och sändes ofördröjligen till Epidemiskhuset i Göteborg, där hon vårdades till den 29 i samma månad. Orsaken till smittan är okänd. Tack vare hastig isolering och grundlig desinfektion af det rum, den sjuka begagnat, undsluppo vi en sjukhusepidemi, som kunnat blifva ödesdiger. Ett par misstänkta halsflussar, som kort därefter uppträdde, visade sig dessbättre vara endast angina tonsillaris.

För öfrigt har vårt sjukhus under sistförflutna sommar förskonats för alla slags akuta sjukdomar. Trots det fuktiga, blåsiga vädret sågo vi aldrig någon katarrh. Tvärt om visade de bronchiter, rhiniter o. dyl., hvarmed åtskilliga af barnen vid inkomsten voro behäftade, tydligt, att "hafskuren" på dem hade en afgjordt kurativ inverkan.

Sjukhuspersonalen har under 1895 utgjorts af ungefär samma personer som föregående år. Fröken Alice Nyström har äfven detta år varit anstaltens föreständerska, och anhåller härmed Styrelsen att till henne få framföra ett uppriktigt tack för hennes omtanke om anstalten under det gångna året. Några förändringar hafva icke vidtagits, hvarken uti sjukhusets yttre eller inre anordningar. Samma dagsindelning, som från början uppgjorts, har, så vidt möjligt varit, följts äfven i år. Ingen skillnad har gjorts mellan "betalande" och "icke betalande" i något hänseende.

På grund af den regniga väderleken, som isynnerhet om söndagarne var notorisk, hafva allmänhetens besök i anstalten ej kunnat blifva fullt så talrika, som föregående år, men alla vackra dagar har tillströmningen varit mycket stor och intresset för vårt sjukhus lifligt. Detta har gifvit sig tillkänna på många sätt. D. D. K. K. H. H. kronprinsen och kronprinsessan jemte prinsarne och uppvaktning gjorde sålunda under deras vistelse i skärgården ett besök på Hafskuranstalten, där de med synbart intresse togo del af alla dess detaljer.

En större donation hade anstalten den stora fagnaden att emottaga den 5 November d. å., i det att genom Herrar Justitierådmannen m. m. F. M. Colliander, Rådman H. A. Frick och v. Häradshöfdingen E. Mellqvist till Styrelsen öfverlemnades Fem Tusen (5,000) kronor ur aflidne Skeppsklareraren Richard Lidströms dödsbo, hvilken summa skulle i räkenskaperna bokföras under titeln "Richard Lidströms donation".

Uti smärre gåfvor har anstalten detta år mottagit följande:

Af Herrar J. E. Lignell diverse böcker samt 5 kronor, D. Wemyss 50 kronor, M. Dahlgren 100 kronor, Sällskapet "Hjälpen" genom Fru B. Hagberg diverse kläder till barnen, Jonsereds Fabriksaktiebolag 2 stycken lakansväf, Herrar Apotekare Högberg (Vasen) medicin till ett värde af 50 kronor, Konsul Andersson en pråmlast affallsved, och anhåller Styrelsen härmed, att till de välvilliga gifvarne få hembära ett värdsamt tack samt bedja, att vår anstalt fortfarande må få vara innesluten i deras och allmänhetens bevägenhet.

Dec. 1
 Av: K. K. H. H.
 Bidraget till
 Gåfven af D. Wemyss
 1,000 kr
 April 23
 Fr. Ulfvick-Konst
 enlig Räkning No 1... 2, 30

Kassa-Utdrag för Hafskuranstalten för skrofulösa barn å Styrö 1895.

Jan. 1	An Kassa från 1894.....	1,050: 81	
Dec. 1	» Bidrags-Konto: Gåfva af Diverse enl. Inkasso- boken.....	2,045: 03	
	Betalande Patienter 1,214: —		
	Diverse på Styrö... 155: —	3,414, 03	
	» Intresse-Konto: Influtna räntor på ett Depo- sitionsbevis.....	27: 75	
	» Enkefru Augusta Ljungrens Donation.....	1,500: —	
	» Herr Rich. Lidströms Donation	5,000: —	
		<u>Kronor 10,992: 59</u>	
	Pr Utgifts-Konto: enligt Räkning N:o 1...		8: 90
	» d:o » 2...		4: 75
	» d:o » 3...		16: 68
	» d:o » 4...		35: 50
			<u>65: 83</u>
	» Utgifter till Hushåll och därtill hörande enl. förestånderskan Fröken Nyströms räkenskaper o. Dr Silfverskiölds utgifter		3,263: 41
	» Intresse-Konto: Ränta till Stadskassan å ett lån af Kr. 5,000 till $\frac{30}{6}$ 1895		125: —
	» Kassa den 1 December 1895...		7,538: 35
			<u>Kronor 10,992: 59</u>

Göteborg den 1 December 1895.

ADOLF AARON.

Underhållsdagarne uppgingo 1895 till ett sammanlagdt antal af 2,568. Medeltal underhållsdagar för hvarje patient var 51,3.

Fördelas utgifterna för hushåll, medicin och aflöningar (Kronor 2,443: 67) på underhållsdagarne, erhålles 95 öre, utvisande huru mycket hvarje underhållsdag kostat anstalten. Hvarje patient har betingat en kostnad af i medeltal Kr. 48: 87 (1890 = Kr. 72: —; 1891 = 63: 50; 1892 = 69: 09; 1893 = 51: 74 och 1894 = 44: 17).

Göteborg i December 1895.

Gerda Ekman,
född Gödecke.

Mia Hedlund,
född Hedlund.

Fr. Belfrage.

Gustaf Ekman.

Adolf Aaron.

A. W. Lagergren.

P. Silfverskiöld.